

Briuselis, 2020 07 15
COM(2020) 313 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl gero mokesčių srities valdymo Europos Sąjungoje ir už jos ribų

1. ĮVADAS

Sąžiningas apmokestinimas labai svarbus ES socialiniam ir ekonominiam modeliui bei jo tvarumui. Jis būtinas tvarioms pajamoms, konkurencingai verslo aplinkai ir bendrajam mokesčių mokėtojų nusiteikimui. Itin svarbu įgyvendinti kelis pagrindinius ES tikslus, įskaitant teisingos visuomenės, stiprios bendrosios rinkos su tvariomis pajamomis, vienodų sąlygų visoms įmonėms ir stabilios ekonomikos, grindžiamos augimu, darbo vietų kūrimu ir investicijomis. Todėl Pirmininkė U. von der Leyen pabrėžė, kad teisinga mokesčių sistema, kurioje kiekvienas sąžiningai moka savo dalį, yra vienas iš Komisijos prioritetų. Pasaulio ekonomikai atsigaunant šalims partnerėms lygiai taip pat svarbu, kad atsigavimą palaikytų viduje telkiami išteklių, kurių esmė – veikianti mokesčių sistema. Tai padės šalinti socialines ir ekonomines COVID-19 krizės pasekmes.

Europos Parlamentas¹ taip pat ne kartą ragino ES imtis veiksmų suvaržyti žalingą mokesčių konkurenciją, agresyvių mokesčių planavimą ir spręsti mokesčių rojų problemą, siekiant užtikrinti sąžiningesnę ir veiksmingesnę apmokestinimą, ir mažinti pinigų plovimo riziką. Sąžiningo apmokestinimo darbotvarkė bus itin svarbi ateinančiais mėnesiais ir metais, kai Europos Sąjunga stengsis atsigauti nuo COVID-19 krizės padarinių, ir paspartinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Ji bus labai svarbi užtikrinant stabilias viešąsias pajamas, tinkamą verslo aplinką ir investicijas į viešąsias paslaugas, šalinant rinkos nepakankamumą ir siunčiant tinkamus kainų signalus tvariam vartojimui, taip padedant pasirengti sklandžiam ir tvariam atsigavimui Europos Sąjungoje ir už jos ribų, kaip pabrėžta neseniai paskelbtame Komisijos komunikate *Proga Europai atsigauti ir paruošti dirvą naujai kartai*².

Geras mokesčių srities valdymas yra sąžiningo apmokestinimo pagrindas. Apskritai geras mokesčių srities valdymas apima mokesčių skaidrumą, sąžiningą mokesčių konkurenciją, kenksmingų mokesčių priemonių netaikymą ir tarptautiniu mastu sutartų standartų taikymą. Pastaraisiais metais ES ir tarptautiniu lygmenimis imtasi daug veiksmų siekiant sustiprinti šiuos principus ir užtikrinti jų laikymąsi.

Komisija pateikė plataus užmojo darbotvarkę, kuria siekiama gerinti mokesčių srities valdymą ir griežtai kovoti su mokestiniu sukčiavimu Europos Sąjungoje ir už jos ribų. Todėl dabar valstybės narės gali naudotis tvirta mokesčių skaidrumo sistema, bendromis kovos su mokesčių vengimu priemonėmis ir nauju mokestinių ginčų sprendimo mechanizmu. Patobulinus teisės subjektams ir teisinių susitarimų subjektams taikomus skaidrumo reikalavimus, sumažėjo piktnaudžiavimo mokesčių vengimu rizika. Mokestiniai nusikaltimai nustatyti kaip pirminės su pinigų plovimu susijusios nusikalstamos veikos ir dabar visiems mokesčių klausimais konsultuojantiems arba pagalbą teikiantiems specialistams taikoma ES kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu prievolė mažinti teroristų galimybes plauti neteisėtas pajamas. Valstybės pagalbos srityje ir Europos semestro rekomendacijose Komisija

¹ 2015 m. lapkričio 25 d. TAXE komiteto rezoliucija dėl sprendimų dėl mokesčių ir kitų panašaus pobūdžio ar poveikio priemonių; 2016 m. liepos 6 d. TAX2 komiteto rezoliucija dėl sprendimų dėl mokesčių ir kitų panašaus pobūdžio ar poveikio priemonių; 2017 m. gruodžio 13 d. PANA komiteto rekomendacija Tarybai ir Komisijai dėl pinigų plovimo, mokesčių vengimo ir slėpimo tyrimo; 2019 m. kovo 26 d. TAX3 rezoliucija dėl finansinių nusikaltimų, mokesčių slėpimo ir mokesčių vengimo.

² COM(2020) 456 *final*.

ragino imtis veiksmų dėl žalingos konkurencijos ir kovoti su nesąžininga mokesčių praktika. Be to, valstybės narės toliau vertina viena kitos mokesčių režimus pagal Verslo apmokestinimo elgesio kodeksą (toliau – kodeksas), siekdamos užtikrinti jų atitiktį sąžiningos mokesčių konkurencijos principams.

ES taip pat stengiasi skatinti geresnį mokesčių srities valdymą tarptautiniu lygmeniu. Ji tvirtai rėmė Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) darbą mokesčių skaidrumo bei mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo (angl. BEPS) srityse ir parodė pasauliui pavyzdį, įtraukdama į ES teisės aktus naujas pasaulines normas. Daugelis naujų ES lygmeniu įgyvendinamų iniciatyvų apima išorės elementą, įskaitant ataskaitas pagal šalis, bendras taisykles dėl mokesstinės tvarkos neatitikimų ir mokesčių konsultantams taikomus reikalavimus pranešti apie mokesčių planavimo schemas. Be to, pradėdama sąžiningo skaitmeninės ekonomikos apmokestinimo srities darbą ES padėjo suteikti naują postūmį tarptautinėms diskusijoms šiuo klausimu.

2016 m. Komisijos Veiksmingo apmokestinimo išorės strategijoje³ nustatytas darnus ir visa apimantis ES požiūris, kuriuo siekiama skatinti gerą mokesčių srities valdymą pasaulyje ir bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais mokesčių klausimais. Svarbiausias išorės strategijos tikslas buvo sustiprinti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis gero mokesčių srities valdymo klausimais, įtraukiant į dvišalius susitarimus išlygas, teikiant paramą besivystančioms šalims mokesčių klausimais ir imantis priemonių užkirsti kelią neigiamam išoriniam ES mokesčių politikos poveikiui. Tačiau pagal šią strategiją taip pat pradėta taikyti nauja priemonė, kuria ES tarptautiniai partneriai skatinami laikytis sutartų gero mokesčių srities valdymo standartų, – ES sąrašas.

Visos šios iniciatyvos padėjo kurti teisingesnę mokesčinę aplinką Europos Sąjungoje ir už jos ribų. Tačiau randasi vis naujų iššūkių, todėl ES priemonės, kuriomis siekiama reguliuoti sąžiningą mokesčių konkurenciją ir atgrasyti nuo žalingos mokesčių praktikos Europos Sąjungoje ir už jos ribų, negali nuo jų atsilikti. Globalizacija, skaitmeninimas ir šiuolaikiniai verslo modeliai nustato naujus mokesčių konkurencijos apribojimus ir suteikia naujų agresyvaus mokesčių planavimo galimybių. ES gero mokesčių srities valdymo darbotvarkę būtina toliau plėtoti, siekiant išvengti nuostolių nacionaliniams bei ES biudžetams ir užtikrinti, kad ES piliečiai ir įmonės galėtų toliau pasitikėti sąžiningu ir veiksmingu apmokestinimu ateityje.

Šis komunikatas įtrauktas į Europos Sąjungos atsigavimą remiančių sąžiningo ir paprasto apmokestinimo dokumentų rinkinį, apimančią komunikatą dėl veiksmų plano, kuriame pristatomos įvairios būsimos tiesioginio ir netiesioginio apmokestinimo srities kovos su mokesčių sukčiavimu ir mokesčių režimų paprastinimo iniciatyvos,⁴ ir pasiūlymą dėl

³ COM(2016) 24 *final*.

⁴ COM(2020) 312 *final*.

teisėkūros procedūra priimamo akto,⁵ kuriuo persvarstoma direktyva dėl administracinio bendradarbiavimo⁶.

Tolesni veiksmai užtikrins ES mokesčių teisės derėjimą su šiuolaikine ekonomika ir prisitaikymą prie bet kokių tarptautinių pelno mokesčio reformos pokyčių. Siekiant papildyti šias priemones, komunikate daugiausia dėmesio skiriama privalomos teisinės galios neturintiems teisės aktams ir išorės veiksams, įvertinant įgytą patirtį ir nustatant būtinus šios srities pokyčius. Atsižvelgiant į tai, jame nustatytos artimiausių metų prioritetinės veiksmų sritys, kuriose būtų galima tobulinti gero mokesčių srities valdymo standartus ir užtikrinti sąžiningą apmokestinimą.

2. VERSLO APMOKESTINIMO ELGESIO KODEKSO REFORMA

Verslo apmokestinimo elgesio kodeksas (toliau – kodeksas) buvo parengtas 1997 m. ir nuo tada buvo pagrindinė ES kovos su žalinga mokesčių konkurencija priemonė. Jo veikimas grindžiamas prielaida, kad, nors šalių tarpusavio mokesčių konkurencija pati savaime nėra problemiška, siekdamas pritraukti įmonių ir pelno šalys savo mokesčių režimais ir politika turi naudotis laikydamosi bendrų principų. Tai itin svarbu bendrojoje rinkoje, kurioje Sutartyse įtvirtintos laisvės didina pelno ir investicijų judumą.

Šis kodeksas yra neprivaloma priemonė, kurios veikimas grindžiamas valstybių narių tarpusavio vertinimu ir tarpusavio spaudimu. Jame nustatyti sąžiningos mokesčių konkurencijos principai ir juo remiamasi nustatant, ar mokesčių režimas yra žalingas. Iš aukšto lygio nacionalinių atstovų sudaryta Elgesio kodekso grupė prižiūri, kaip valstybės narės laikosi kodekso. Ji vertina valstybių narių mokesčių priemones ir remdamasi Komisijos technine analize nustato, ar jos yra žalingos. Nustačius žalingą mokesčių priemonę, atitinkama valstybė narė turi ją iš dalies pakeisti arba panaikinti. Nuo kodekso parengimo Europos Sąjungoje buvo įvertinta daugiau kaip 400 mokesčių režimų ir apie 100 jų buvo nustatyti kaip žalingi.

Be pasiekimų Europos Sąjungoje, kodeksas pastaraisiais metais darė didelį poveikį ir pasaulio mokesčinei aplinkai, nes pagal jį, sudarant mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ES sąrašą (žr. toliau išdėstytą 2 dalį), vertinamos trečiosios šalys. Svarbus kodekso vaidmuo sudarant ES sąrašą pabrėžia jo, kaip kovos su žalinga mokesčių konkurencija ir plataus gero mokesčių srities valdymo principų skatinimo priemonės, svarbą.

Vis dėlto, nepaisant kodekso pasiekimų, akivaizdu, kad jį reikia reformuoti ir modernizuoti. Per pastarąjį dvidešimtmetį mokesčių konkurencijos pobūdis ir forma labai pasikeitė, o kodeksas nekito taip, kad galėtų priimti šiuos naujus iššūkius. Globalizacija, skaitmeninimas, didėjantis tarptautinių įmonių vaidmuo pasaulio ekonomikoje, padidėjusi nematerialiojo turto

⁵ COM(2020) 314 *final*.

⁶ 2011 m. vasario 15 d. Tarybos direktyva 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje, OL L 64, 2011 3 11, p. 1.

svarba ir sumažėjusios verslo kliūtys padidino spaudimą valstybėms narėms konkuruoti dėl užsienio investicijų pasinaudojant apmokestinimu. Tai paskatino mokesčių konkurencijos didėjimą bei pokyčius ir tapo išbandymu patiems sąžiningumo parametrams. Todėl valstybės narės ir Europos Parlamentas ėmė abejoti tuo, ar remiantis kodeksu galima atsižvelgti į šiuolaikines žalingos mokesčių konkurencijos formas. Atsižvelgiant į pirmiau aprašytas šiandienos realijas, kodekso veiksmingumą reikėtų iš esmės padidinti.

2a) Reformos laikas siekiant užtikrinti kuo didesnę poveikį

Siekiant užtikrinti kuo didesnę rezultatų mastą ir veiksmingumą, būtina atidžiai pasirinkti kodekso reformos laiką. Vykstančios tarptautinės diskusijos dėl įmonių apmokestinimo reformos, kurioms vadovauja EBPO, galėtų turėti didelį poveikį ateityje priimtiniams mokesčių konkurencijos apribojimams. Ypač jei minimalus efektyvusis apmokestinimas taps visuotiniu standartu, atsiras nauja apatinė riba, kuria remdamosi šalys galės nustatyti mokesčių tarifus, siekdamos pritraukti užsienio įmonių ir investicijų. Akivaizdu, kad šį aspektą reikės įtraukti į ES sąžiningos mokesčių konkurencijos veiksmus reformuojant elgesio kodeksą. Tačiau jei dėl minimalaus apmokestinimo pasaulio lygmeniu sutarta nebus, šią koncepciją reikia įtraukti į kodeksą kaip ES standartą, siekiant modernizuoti ir paaiškinti žalingos mokesčių konkurencijos sąvoką bei užtikrinti, kad visos pelno bendrojoje rinkoje gaunančios įmonės sąžiningai mokėtų savo mokesčių dalį.

2b) Kodekso taikymo srities ir kriterijų peržiūra

Vis dėlto, atsižvelgiant į būsimą kodekso reformą, kai kuriuos klausimus jau galima apsvarstyti dabar.

Pirmiausia reikėtų išplėsti kodekso taikymo sritį, kad ji apimtų visas riziką sąžiningai mokesčių konkurencijai keliančias priemones. Taikymo srities apibrėžtį reikėtų iš dalies pakeisti, siekiant įtraukti į ją daugiau režimų tipų ir bendruosius nacionalinių pelno mokesčių sistemų aspektus, taip pat svarbius ne pelno mokesčius. Esama pernelyg daug žalingų režimų tipų, kurie nepatenka į dabartinę kodekso taikymo sritį. Pavyzdžiui, kodekse atsižvelgiama tik į konkrečias mokesčių priemones ir režimus. Tačiau įsitraukdamos į mokesčių konkurenciją šalys vis labiau naudojasi bendrosiomis savo mokesčių sistemų struktūromis, pvz., nustato tam tikras rezidavimo vietos mokesčių tikslais taisykles, dėl kurių galimas dvigubas neapmokestinimas arba užsienio pajamų atleidimas nuo mokesčių ir netaikant tinkamų apsaugos priemonių dėl to gali būti sudarytos palankios sąlygos žalingai mokesčių konkurencijai. Be to, kodeksas netaikomas specialioms pilietybės schemoms arba priemonėms, kuriomis siekiama pritraukti emigrantų arba turtingų asmenų, nors dažnai tai yra aplinkinis būdas nesąžiningai pritraukti verslo ir investicijų iš kitų šalių. Neseniai atlikti EBPO tyrimai⁷ taip pat rodo, kad pilietybės schemas gali būti taikomos siekiant apeiti

⁷ <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/residence-citizenship-by-investment/>

mokesčių skaidrumo taisyklės. Todėl reformuojant kodeksą svarbu išnagrinėti pilietybės schemų, pvz., auksinės vizos programų, taikymą.

Kodeksą taip pat reikėtų atnaujinti siekiant užtikrinti, kad būtų tiriami visi labai mažų mokesčių taikymo atvejai tiek Europos Sąjungoje, tiek už jos ribų. Iš nulinius mokesčių tarifus taikančių arba mokesčių netaikančių trečiųjų šalių, kurios nenori būti įtrauktos į ES sąrašą, ES jau dabar reikalauja įgyvendinti griežtus ekonominio turinio ir skaidrumo standartus. Šiuos reikalavimus reikėtų oficialiai įtraukti į kodeksą, kad Europos Sąjungoje ir trečiųjų šalių atžvilgiu taikomi kriterijai visiškai derėtų tarpusavyje.

2c) Kodekso valdymo gerinimas

Reformuojant kodeksą taip pat reikėtų apsvarstyti skaidresnio ir veiksmingesnio jo taikymo galimybes. Pastaraisiais metais Elgesio kodekso grupė valdymą jau patobulino, bet jį dar galima tobulinti. Elgesio kodekso grupė galėtų viešai skelbti daugiau informacijos savo specialioje svetainėje ir informuoti visuomenę bei susijusius subjektus apie svarbiausius savo darbus. Grupė taip pat galėtų nustatyti balsavimą kvalifikuota balsų dauguma, kad sprendimus būtų galima priimti sparčiau, ir apsvarstyti galimybę nustatyti veiksmingus padarinius valstybėms narėms, kurios laiku neįvykdo grupės sprendimų.

Komisija ragina valstybes nares, belaukiant tarptautinių su mokesčiais susijusių svarstymų rezultatų (pagal EBPO darbo planą pakankamai aiškių tarptautinio mokesčių reformos darbo rezultatų galima tikėtis iki metų pabaigos), pradėti svarstyti 1a–1c punktuose pateiktus pasiūlymus dėl plataus užmojo kodekso reformos. Komisija kartu su valstybėmis narėmis stengsis parengti tokį konkretų kodekso reformos planą, kuris labiau tiktų atsižvelgiant į šiuolaikinius mokesčių konkurencijos iššūkius Europos Sąjungoje ir už jos ribų.

3. NEBENDRADARBIAUJANČIŲ JURISDIKCIJĄ TURINČIŲ SUBJEKTŲ ES SĄRAŠO PERŽIŪRA

Nors iš pradžių kodeksas buvo parengtas kaip ES vidaus mokesčių konkurencijos reguliavimo priemonė, pastaruoju metu jis buvo taikomas plačiau, siekiant taip pat atsižvelgti į šios politikos srities išorės aspektą. Kodekse nustatyti sąžiningos mokesčių konkurencijos principai yra vieni iš kriterijų, kuriais remiantis sudarant ES sąrašą vertinamos trečiosios šalys. Taip siekiama pagerinti pasaulio mokesčių srities valdymo pagrindą, užtikrinti vienodas sąlygas tarptautiniu lygmeniu ir remti trečiųjų šalių vyriausybių pastangas vykdant įsipareigojimus ir pasaulio lygmeniu įgyvendinamus veiksmus (pvz., pagal G 20 kovos su mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo iniciatyvas arba Adis Abebos veiksmų darbotvarkę).

Nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ES sąrašas pirmąkart buvo pasiūlytas 2016 m. Komisijos išorės strategijoje kaip priemonė mažinti mokesčio sukčiavimo išorės riziką ir nesąžiningą mokesčių konkurenciją. Nuo tada ji tapo galinga priemone geram mokesčių srities valdymui tarptautiniu lygmeniu skatinti ir padėjo kovoti su mokesčių slėpimu bei vengimu visame pasaulyje. Per ketverius metus nuo sąrašo sudarymo pradžios 95 jurisdikcijos įvertintos pagal tris pagrindinius kriterijus: mokesčių skaidrumo, sąžiningo

apmokestinimo ir EBPO mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo (BEPS) būtiniausių standartų įgyvendinimo. Jei nustatoma, kad jurisdikcija neįvykdė vieno arba kelių iš šių kriterijų, ji raginama įsipareigoti išspręsti problemas per nustatytą terminą.

Iki 2020 m. pradžios, tiesiogiai atsižvelgiant į ES sąrašą, visame pasaulyje buvo panaikinta daugiau kaip 120 žalingų mokesčių režimų⁸. Kelios dešimtys trečiųjų šalių taip pat ėmėsi konkrečių ES reikalavimus atitinkančių priemonių gerinti savo mokesčių skaidrumo standartus. Todėl visame pasaulyje gerėja mokesčių srities valdymas, tarptautiniams dalyviams sudaromos vienodos sąlygos ir mažėja mokestinio sukčiavimo galimybės. Taigi, ES sąrašas naudingas už ES ribų, ypač besivystančioms šalims, kurios nuo neteisėtų finansinių srautų nukenčia neproporcingai smarkiai.

ES sąrašas sukūrė naują tarpusavio interesais mokesčių klausimais grindžiamo ES bendradarbiavimo su šalimis partnerėmis pagrindą, atitinkantį ES pastangas skatinti gerą valdymą pasaulyje. Šiuo atžvilgiu svarbus vaidmuo tenka dialogui ir informavimui. Per reguliarias Europos išorės veiksnių tarnybos koordinuojamas Komisijos tarnybų diskusijas su jurisdikcijas turinčiais subjektais dešimtims iš jų padėta įvykdyti reikalaujamus standartus. Šiuo nauju bendradarbiavimo mokesčių klausimais kanalu sudarytos sąlygos konstruktyviam dialogui su šalimis partnerėmis šiandienos sparčioje globalizuotoje ir skaitmenizuotoje ekonomikoje; juo reikėtų naudotis toliau.

Komisija mano, kad dabar, praėjus ketveriems metams nuo šios naujos sąrašo sudarymo veiklos pradžios, pats laikas įvertinti iki šiol įgytą patirtį ir apsvarstyti galimybes užtikrinti tolesnį šio proceso veiksmingumą, sąžiningumą ir tinkamumą atsižvelgiant į naujus toliau kylančius iššūkius.

3 a) Geografinės ES sąrašo taikymo srities peržiūra

2016 m. pradėjus sudaryti ES sąrašą, į jo taikymo sritį įtrauktinus jurisdikciją turinčius subjektus ES valstybės narės rinkosi remdamosi objektyvia Komisijos parengta rodiklių suvestine. Pagal ją jos sprendė, kuriuos jurisdikciją turinčius subjektus tikrinti, ir taip pat atsižvelgė į kitus svarbius veiksnius, pvz., į tai, ar jie turi finansų centrą. Nuo pat pradžios valstybės narės nusprendė neįtraukti į ES sąrašą mažiausiai išsivysčiusių šalių, atsižvelgdamos į ribotus šių šalių pajėgumus įvykdyti kriterijus per reikalaujamus terminus. Dėl panašių priežasčių besivystančioms šalims, kuriose nėra finansų centro, nustatytas tam tikras lankstumas įvykdytinų kriterijų ir terminų atžvilgiu.

Po kelerių metų praktinės ES sąrašo įgyvendinimo su pasirinktais jurisdikciją turinčiais subjektais patirties valstybės narės išreiškė norą persvarstyti geografinę sąrašo taikymo sritį. Pirmiausia siekiama užtikrinti, kad sąrašas apimtų visas rizikos teritorijas ir kad panašūs jurisdikciją turintys subjektai per ES procesą būtų vertinami teisingai ir vienodai.

Siekdama tai palengvinti, Komisija iki 2020 m. pabaigos atnaujins pirminę suvestinę, kuri taikoma renkantis svarbiausius tikrintinus jurisdikciją turinčius subjektus. Naujojoje suvestinėje bus atsižvelgiama į naujausius duomenis ir pasaulio ekonomikos bei mokesčių

⁸ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8603-2020-REV-1/en/pdf>

politikos pokyčius. Įtraukus papildomų informacijos šaltinių, joje bus pateikiama išsami informacija apie ES ekonominius ir finansinius ryšius su trečiosiomis šalimis. Be to, Komisija atsižvelgs į naują didelės rizikos trečiųjų valstybių nustatymo kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu tikslais metodiką⁹, siekdama užtikrinti, kad šie du sąrašų sudarymo procesai vienas kitą sustiprintų. Persvarsčius suvestinę, ES valstybėms narėms bus lengviau nustatyti papildomas šalis, kurias jos galbūt norėtų patikrinti remdamosi objektyviais kriterijais, ir padidės proceso stabilumas bei nuspėjamumas ES partneriams.

3 b) Įtraukimo į ES sąrašą kriterijų peržiūra

Svarstant geografinę ES sąrašo taikymo sritį taip pat reikės atsižvelgti į pasirinktą jurisdikciją turinčių subjektų įvykdytinus kriterijus. Kurio nors šiuo metu į ES sąrašo taikymo sritį įtraukto jurisdikciją turinčio subjekto pašalinimas turėtų įtakos vienodoms sąlygoms ir pakenktų labai teigiamam daugumos iš šių jurisdikciją turinčių subjektų jau atliktam darbui. Vis dėlto reikėtų apsvarstyti, ar įtraukimo į ES sąrašą kriterijus tam tikriems jurisdikciją turintiems subjektams būtų galima taikyti tikslingiau.

Ligšiolinė įtraukimo į ES sąrašą patirtis rodo, kad įgyvendindami kai kuriuos įsipareigojimus tam tikri jurisdikciją turintys subjektai, ypač besivystantys partneriai, patiria pajėgumų apribojimų. Reikia apsvarstyti, ar visi kriterijai svarbūs visiems jurisdikciją turintiems subjektams, atsižvelgiant į galimą jų ekonominės ir mokestinės aplinkos riziką. Mažos rizikos besivystančioms šalims būtų galima taikyti tik svarbiausius kriterijus. Šiuo atžvilgiu per sąrašo sudarymo procesą jau suformuotas precedentas, nes besivystančioms šalims, kuriuose nėra finansų centro, nereikia įvykdyti automatinių informacijos mainų kriterijaus. Alternatyviai arba papildomai ES sąrašo terminai gali būti pritaikomi su dideliais pajėgumų apribojimais susiduriančioms arba finansų centrų neturinčioms šalims, siekiant atsižvelgti į ypatingas jurisdikciją turinčių subjektų aplinkybes.

Be to, reikėtų plačiau panagrinėti įtraukiant į sąrašą taikomus gero mokesčių srities valdymo kriterijus, siekiant užtikrinti jų aktualumą ir tinkamą užmojį. Pirmiausia juos reikėtų atnaujinti atsižvelgiant į naujausius tarptautinius kovos su mokesčių vengimu ir slėpimu pokyčius, taip pat tikrosios nuosavybės srityje¹⁰ ir EBPO mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo būtiniausių standartų įgyvendinimą.

Nustatant ES įtraukimo į sąrašą kriterijus, taip pat reikės atsižvelgti į tarptautinio lygmens diskusijas skaitmeninės ekonomikos apmokestinimo ir visuotinės mokesčių reformos klausimais. Tai bus itin svarbu visuotinai sutarus dėl minimalaus efektyviojo apmokestinimo.

⁹ https://ec.europa.eu/info/files/200507-anti-money-laundering-terrorist-financing-action-plan-methodology_en

¹⁰ Tinkamai atsižvelgiant į tarptautiniu lygmeniu vykdomą šios srities darbą. ES kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimo sąrašo sudarymo srityje, kurioje daugiau dėmesio skiriama tikrosios nuosavybės aspektams, pagal tarptautinius standartus būtų galima nustatyti papildomus reikalavimus, laikantis prioritetų, į kuriuos Komisija atkreipė dėmesį Veiksmų plane dėl visapusiškos Sąjungos pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos politikos (žr. https://ec.europa.eu/finance/docs/law/200507-anti-money-laundering-terrorist-financing-action-plan_en.pdf).

Į šį klausimą reikėtų atsižvelgti vykdant būsimą kodekso reformą, kai paaiškės tarptautinių mokesčių reformos diskusijų rezultatai.

Kriterijus taip pat reikėtų persvarstyti siekiant užtikrinti pakankamai platų jų taikymą, kad jie apimtų visą riziką. Šioje srityje jau pradėta dirbti. Pavyzdžiui, 2019 m. valstybės narės nusprendė išnagrinėti tam tikrą plataus masto atleidimą nuo mokesčių, kuris kelia tą pačią riziką kaip ir lengvatiniai mokesčių režimai. Komisija toliau stebės tarptautinę mokesčių aplinką, siekdama nustatyti visas naujas problemų galinčias sukelti verslo ir mokesčių planavimo praktikas.

Galiausiai svarbu atidžiai stebėti iš ES sąrašo jau išbrauktus jurisdikciją turinčius subjektus. Taip bus užtikrintas veiksmingas reformų įgyvendinimas ir nebus prarasti jau pasiekti rezultatai. Komisija vykdys šią stebėseną ir pateiks valstybėms narėms ataskaitą. Ji taip pat derins savo veiksmus su EBPO, siekdama užtikrinti kuo geresnę ES ir tarptautinių stebėsenos procesų derėjimą.

3 c) Skaidrumo ir atskaitomybės didinimas

Sudarant ES sąrašą, sukurtas naujas pagrindas reguliarioms ES ir jos tarptautinių partnerių diskusijoms gero mokesčių srities valdymo klausimais. Komisija visada pabrėžė būtinybę palaikyti dialogą ir bendradarbiauti su atitinkamomis trečiosiomis šalimis. Per pastaruosius ketverius metus tūkstančius kartų tiesiogiai ir daugiašaliuose forumuose bendrauta ir keistasi informacija techniniu, diplomatinio ir politiniu lygmenimis. Taip Europos Sąjunga galėjo lengviau paaiškinti su geru mokesčių srities valdymu visame pasaulyje susijusius lūkesčius ir geriau suprasti savo pasaulinių partnerių poziciją gero mokesčių srities valdymo klausimais. Komisija yra išsipareigojusi kartu su vyriausioju įgaliotiniu toliau stiprinti šį teigiamą dialogo procesą ir siekti pažangos. Šiuo atžvilgiu ji stengsis nustatyti kasmetinį jurisdikciją turinčių subjektų atstovų susirinkimą, per kurį būtų galima aptarti įtraukimo į ES sąrašą klausimus ir pasidalyti informacija bei geriausia patirtimi.

Komisija taip pat remsis dialogu su trečiosiomis šalimis, siekdama nustatyti pagrįstus susirūpinimą keliančius klausimus, ir perduos juos valstybėms narėms, kad būtų galima ieškoti sprendimų. Pavyzdžiui, ES sąrašas ir toliau kartu naudojami valstybių narių nacionaliniai mokesčių sąrašai kelia painiavą ir netikrumą daugeliui trečiųjų šalių. Taip yra visų pirma, kai nepateikiama aiški informacija apie nacionalinius kriterijus bei įtraukimą į sąrašą arba skiriasi į ES ir nacionalinius sąrašus įtrauktos šalys. Esama svarių argumentų suderinti nacionalinius sąrašus su ES sąrašu iš pastarojo išbrauktų šalių atžvilgiu, kad būtų galima užtikrinti nuoseklumą ir suteikti trečiosioms šalims ir įmonėms aiškumo. Komisija šiuo klausimu pradės diskusijas su valstybėmis narėmis ir aiškinsis galimybes toliau koordinuoti jurisdikciją turinčių subjektų įtraukimo į sąrašus mokesčių tikslais metodu, siekdama užtikrinti, kad ES ir jos valstybės narės trečiasias šalis vertintų nuosekliai.

Galiausiai Komisija toliau ragins užtikrinti kuo didesnę įtraukimo į ES sąrašą skaidrumą ir atskaitomybę. Šiuo atžvilgiu Europos Parlamentui reikėtų reguliariai teikti naujausią informaciją apie įtraukimo į ES sąrašą pokyčius. Komisija taip pat toliau informuos pilietinę

visuomenę, naudodamasi Gero mokesčių srities valdymo platforma, kuri taip pat buvo svarbi pradedant sudaryti ES sąrašą.

3 d) *Gero mokesčių srities valdymo stiprinimas susitarimuose su trečiosiomis šalimis ir dialogo su trečiosiomis šalimis aplinkosaugos mokesčių klausimais plėtojimas.*

Kita svarbi priemonė, kuria ES skatina sąžiningumą mokesčių klausimais, yra į atitinkamus tarptautinius susitarimus su trečiosiomis šalimis įtraukiama gero mokesčių srities valdymo išlyga. Europos Parlamentas gero mokesčių srities valdymo išlygą laiko viena iš *pagrindinių ES išorės politikos priemonių*¹¹ ir ne kartą ragino sistemingai įtraukti ją į visus susijusius ES susitarimus su trečiosiomis šalimis ir regionais. 2016 m. išorės strategijoje Komisija pasiūlė atnaujinti ir sugriežtinti standartinę gero valdymo išlygą, siekiant suderinti ją su naujausiomis tarptautinėmis normomis. 2018 m. gegužės mėn. valstybės narės naująjį tekstą patvirtino ir pritarė tam, kad ši formuluotė turėtų būti įtraukiama į visus susijusius tarptautinius susitarimus.

Nuo tada Komisija atnaujintą išlygą teikia per visas susijusias naujas ir vykstančias derybas; kelios iš jų šiuo metu sėkmingai baigiamos. Komisija toliau primygtinai ragins įtraukti gero mokesčių srities valdymo išlygą į visus susijusias būsimas derybas dėl tarptautinių susitarimų. Trečiajai šaliai atsisakius priimti šią išlygą arba reikalaujant pakeisti ją taip, kad ja nebebūtų galima pasiekti numatyto tikslo, Komisija ir valstybės narės turi apsvarstyti tinkamą atsaką. Šias šalis būtų galima tikrinti pagal įtraukimo į ES sąrašą kriterijus.

Palaikydama dialogą su trečiosiomis šalimis Komisija taip pat daug dėmesio skirs Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo įtvirtintam principui „teršėjas moka“, kuriuo raginama apmokestinti neigiamą išorinį taršos arba kitos žalingos veiklos poveikį. Dar nepakankamai išnaudotos galimybės aplinkosaugos mokesčiais kurti pažangesnes ir tvaresnes mokesčių sistemas ir teisingesnę visuomenę besivystančiose šalyse. Daugelyje besivystančių šalių didinant iš aplinkosaugos mokesčių gaunamas pajamas taip pat galima mažinti valstybės priklausomybę nuo pagalbos bei skolų finansavimo ir palengvinti vidaus išteklių sutelkimą viešosioms paslaugoms. Aplinkosaugos mokesčių sunkiau išvengti nei, pvz., pelno arba gyventojų pajamų mokesčio, todėl jais taip pat galima didinti valstybės atskaitomybę, gerinti mokesčių mokėtojų nusiteikimą ir fiskalinį valdymą.

4. GERESNĖS GERO VALDYMO STIPRINIMO PRIEMONĖS

Jurisdikciją turinčio subjekto įtraukimas į sąrašą turėtų būti kraštutinė priemonė, skirta toms šalims, kurios atsisako tinkamai pripažinti ES susirūpinimą dėl jų mokesčių sistemų arba į jį atsižvelgti. Vis dėlto, įtraukus jurisdikciją turintį subjektą į sąrašą, reikėtų nustatyti padarinius, kuriais būtų galima užtikrinti tolesnį ES sąrašo veiksmingumą.

¹¹ TAXE3 pranešimas, 2019 3 26.

Nuo tada, kai pradėtas sudaryti ES sąrašas, į jį įtrauktiems jurisdikciją turintiems subjektams skirtos atsakomosios priemonės rengtos dviem aspektais. Pirmiausia pagrindiniuose ES finansavimo teisės aktuose¹² ES patvirtino griežtesnes nuostatas, kad ES lėšos nebūtų netiesiogiai investuojamos į ES sąrašą įtrauktuose jurisdikciją turinčiuose subjektuose arba per juos nukreipiamos. Be to, ES valstybės narės į ES sąrašą įtrauktų jurisdikciją turinčių subjektų atžvilgiu susitarė darniai taikyti apsaugos priemones. Su ES sąrašu susijusios atsakomosios priemonės turėtų būti reguliariai persvarstomos, siekiant užtikrinti kuo didesni jų atgrasomąjį poveikį ir veiksmingumą.

4a) Gero mokesčių srities valdymo skatinimas ES lėšomis

Kaip pranešta 2016 m. išorės strategijoje, ES nustatė teisiškai privalomą gero mokesčių srities valdymo standartų laikymosi ir ES lėšų naudojimo sąsają. Tai atsižvelgiama pagrindinėse teisinėse priemonėse¹³, pagal kurias ES lėšomis negalima remti mokesčių vengimą didinančių projektų. Be to, pagal šią teisinę sistemą finansinėmis priemonėmis ir biudžeto garantijomis neleidžiama naudotis jurisdikciją turintiems subjektams, kurie yra įtraukti į ES juodąjį sąrašą mokesčių tikslais arba ES didelės rizikos trečiųjų valstybių sąrašą kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimo tikslais. Vis dėlto, jei projektas fiziškai įgyvendinamas jurisdikciją turinčiame subjekte, finansavimas vis tiek gali būti leidžiamas siekiant apsaugoti vystymosi ir tvarumo tikslus.

Komisija įgyvendinantiesiems ES partneriams taip pat pateikė gaires¹⁴ ir paragino juos užtikrinti, kad pagal jų vidaus politiką ES lėšas būtų galima naudoti laikantis naujųjų su mokesčiais susijusių ES reikalavimų. Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB) ir Europos investicijų banko grupė (EIB grupė) paskelbė vidaus politiką, kuria siekiama atsižvelgti į naujausius tarptautinius mokesčių srities pokyčius¹⁵. Tarptautiniu lygmeniu taikomi veiksmai ir sugriežtintos ES lėšų naudojimo taisyklės taip pat skatina įvairias tarptautines finansų įstaigas ir nacionalines agentūras gerinti jų atliekamus išsamius patikrinimus. O tai rinkos dalyvius skatina atsisakyti nebendradarbiaujančiuose jurisdikciją turinčiuose subjektuose taikomų schemų ir daugiau dėmesio skirti mokesčių vengimo rizikai.

Atsižvelgdama į ligšiolinį šių taisyklių taikymą Komisija mano, kad jas būtų galima taikyti plačiau, siekiant sustiprinti gero mokesčių srities valdymo principus. Naudodamos nuosavas lėšas ES valstybės narės turėtų atkartoti ES pastangas. Komisija primygtinai ragina iki šiol to nepadariusias valstybes nares savo nacionalinės finansavimo politikos dokumentuose ir savo

¹² Tai, be kita ko, dabartinis ES finansinis reglamentas (FR), Reglamentas (ES) 2017/16013 dėl Europos darnaus vystymosi fondo (EDVF), Sprendimas 466/2014/ES dėl Išorės skolinimo įgaliojimo (ISI) ir Reglamentas (ES) 2015/10175 dėl Europos strateginių investicijų fondo (ESIF).

¹³ Finansinis reglamentas, Europos darnaus vystymosi fondas (EDVF), Europos strateginių investicijų fondas (ESIF) ir Išorės skolinimo įgaliojimas (ISI).

¹⁴ Komisijos komunikatas dėl naujų prieš mokesčių vengimą nukreiptų reikalavimų, nustatytų ES teisės aktuose, kuriais konkrečiai reglamentuojamos finansinės ir investicijų operacijos (C(2018) 1756, 2018 3 18).

¹⁵ Žr. dokumentus [Buveinės adreso suteikimas ERPB klientams](#) ir [EIB grupės politika dėl prastai reguliuojamų, neskaidrių ir nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ir gero mokesčių srities valdymo](#) (2019 m.).

skatinamą finansavimą teikiančių bankų bei plėtros agentūrų taikomose atitikties taisyklėse atsižvelgti į ES reikalavimus. Tai užtikrinus, ES arba jos valstybių narių lėšų nebūtų galima nukreipti per jurisdikciją turinčius į sąrašą įtrauktus subjektus arba įtraukti į mokesčių vengimo schemas. Tai suteiks Europos Sąjungai daugiau svarumo ir patikimumo skatinant gero mokesčių srities valdymo standartus tarptautiniu lygmeniu.

Laikydamosi tos pačios logikos Komisija pateikė rekomendaciją¹⁶, pagal kurią valstybės narės turėtų nustatyti, kad jų finansinė parama įmonėms būtų teikiama su sąlyga, kad tos įmonės ir jurisdikcijos, kurios yra įtrauktos į mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų Sąjungos sąrašą, neturi sąsajų, siekiant užtikrinti, kad didelės valstybių narių pastangos remiant ekonomikos gaivinimą būtų įgyvendinamos atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti tarptautinį teisingumą mokesčių srityje.

Tikriausiai 2020 m. pabaigoje Komisija taip pat surengs su valstybėmis narėmis diskusiją, per kurią būtų galima apsvarstyti, kaip suderinti ES ir nacionalinę finansavimo politiką. Šiuo atžvilgiu ji taip pat apsvarstys galimybę geriau tarpusavyje suderinti, viena vertus, ES ir valstybių narių lėšų naudojimą ir, kita vertus, valstybių narių apsaugos priemones, siekiant padidinti poveikį nebendradarbiaujantiems jurisdikciją turintiems subjektams.

Antrajame etape, remdamasi ES lygmeniu įgyta patirtimi, Komisija apsvarstys galimybes paskatinti kitus tarptautinius paramos teikėjus užtikrinti mokesčių vengimo prevenciją naudojantis visomis viešosiomis lėšomis. Komisija iki 2022 m. vidurio pateiks ataskaitą dėl ES vidaus koordinavimo darbo ir tada apsvarstys, kaip būtų galima skatinti geriausią patirtį platesniu tarptautiniu lygmeniu.

Kartu Komisija toliau palaikys glaudų dialogą su tarptautinėmis finansų įstaigomis ir kitais įgyvendinančiais partneriais, siekdama įvertinti naujųjų ES reikalavimų poveikį jų darbui ir procesams. Pirmiausia ji apsvarstys, ar reikia paaiškinti arba atnaujinti gaires. Siekdama užtikrinti sklandesnį įgyvendinimą, nustatyti geriausią patirtį ir skatinti vienodas sąlygas, Komisija iki 2020 m. pabaigos pradės diskusijas su įgyvendinančiais ES partneriais. Remdamasi šiomis diskusijomis ji 2022 m. pateiks Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje prireikus pateiks paaiškinimus ir nurodys konkrečių problemų sprendimus.

4b) Nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų atžvilgiu taikomų apsaugos priemonių stiprinimas

Komisija ne tik įgyvendino griežtesnes ES lėšoms taikomas nuostatas, bet ir nuosekliai ragino valstybes nares į ES sąrašą įtrauktų šalių atžvilgiu taikyti griežtas atgrasomas koordinuotas apsaugos priemones. Bendras požiūris į apsaugos priemones svarbus siekiant užtikrinti, kad ES sąrašas tikrai būtų veiksmingas, ir suteikti trečiosioms šalims bei investuotojams aiškumo ir tikrumo. 2017 m. gruodžio mėn. valstybės ėmėsi pirmųjų

¹⁶ C(2020) 4885 final.

koordinavimo veiksmų; jos sutarė dėl tam tikrų administracinių į ES sąrašą įtrauktoms įmonėms ir investuotojams taikytinų priemonių, pvz., dėl intensyvesnio audito.¹⁷ Šios pastangos buvo sustiprintos 2019 m. gruodžio mėn. valstybėms narėms susitarus dėl ES sąrašo šalių atžvilgiu taikytinų apsaugos priemonių rinkinio¹⁸. Valstybės narės pradės taikyti šias apsaugos priemones 2021 m. ir susitarė 2022 m. įvertinti, ar reikia tolesnio koordinavimo.

Šio koordinuoto požiūrio kryptis tinkama, bet jam trūksta užmojo. Ypač dėl to, kad valstybės narės gali rinktis, kurias priemonių rinkinio priemones taikyti ir kiek jų taikyti, bendrojoje rinkoje gali atsirasti nenuoseklumų. Taip gali būti neatsižvelgiama į verslo susirūpinimą dėl teisinio netikrumo ir administracinės naštos. Todėl kai kurie mokesčių mokėtojai gali išnaudoti valstybių narių priemonių neatitikimus ir toliau perkelti neapmokestinamą pelną iš bendrosios rinkos.

Valstybėms narėms pradėdant taikyti sutartas apsaugos priemones, Komisija atidžiai stebės padėtį ir atliks šių priemonių vertinimą. Jei priemonių rinkinio metodas bus nepakankamai veiksmingas, remdamasi pirmiau nurodytu 2022 m. vertinimu ji apsvarstys galimybę pasiūlyti teisėkūros procedūra priimamą aktą dėl koordinuotų apsaugos priemonių. Taip ES galės užtikrinti, kad ES sąrašas būtų tikrai veiksmingas ir kad į ES sąrašą įtrauktoms šalims taikoma politika būtų tikrai koordinuota.

5. PAGALBA ŠALIMS PARTNERĖMS GERO MOKESČIŲ SRITIES VALDYMO SRITYJE

ES gero mokesčių srities valdymo darbotvarkė apima ne vien mokesčių politikos klausimus. Europos Sąjunga, kaip didžiausia pasaulyje paramos vystymuisi teikėja ir pasaulinio valdymo rėmėja, žino gero valdymo svarbą besivystantiems partneriams.

Daugelyje besivystančių šalių tebėra sudėtinga surinkti pakankamai pajamų. Daugiau nei trečdalyje Afrikos šalių mokesčių ir BVP santykis nesiekia 15 proc.¹⁹, kuris laikomas būtinu norint teikti pagrindines socialines paslaugas. Besivystančių šalių pajamoms įmonių pelno mokestis beveik dukart svarbesnis nei išsivysčiusioms šalims²⁰. Todėl jos nuo mokesčių slėpimo ir vengimo problemų nukenčia daug labiau. Joms taip pat tikriausiai bus naudingos ES ir tarptautinės pastangos didinti visuotinius standartus ir riboti agresyvų mokesčių planavimą visame pasaulyje.

¹⁷ Žr. Tarybos išvadų dėl mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ES sąrašo III priedą (<https://www.consilium.europa.eu/media/31945/st15429en17.pdf>).

¹⁸ Žr. Elgesio kodekso grupės (verslo apmokestinimas) ataskaitos Tarybai IV priedą (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14114-2019-INIT/en/pdf>).

¹⁹ Remiantis EBPO pajamų statistine informacija.

²⁰ Mažas ir vidutines pajamas gaunančiose šalyse įmonių pelno mokestis sudaro 16 proc. visų mokestinių pajamų, o išsivysčiusiose šalyse – 8 proc.

2016 m. išorės strategijoje pabrėžta būtinybė užtikrinti geresnę ES mokesčių politikos ir jos tarptautinių vystymosi tikslų derėjimą. Įgyvendindama iniciatyvą *Daugiau surinkti ir geriau išleisti*²¹, Komisija nustatė aiškias priemones, kuriomis siekiama padėti šalims partnerėms gerinti ir apsaugoti savo mokesčių bazes, didinti tvarias pajamas ir valdžios sektoriaus išlaidų veiksmingumą. Nuo tada ES padeda šalims partnerėms geriau sutelkti vidaus išteklius ir įgyvendinti teisingas, skaidrias ir veiksmingas mokesčių sistemas. Taip vykdomi ES įsipareigojimai pagal Adis Abebos mokesčių iniciatyvą²², kuriais ji pažadėjo didinti techninę ir finansinę vidaus pajamų telkimo paramą besivystančiose šalyse.

Vykdydama įsipareigojimus ES siekia padvigubinti paramą besivystančioms šalims vidaus išteklių sutelkimo srityje. Nuo 2015 m. Komisija nuolat didino paramą šioje srityje ir 2019 m. jau pasiekė apie 1 000 mln. EUR įsipareigojimų. Ji taip pat bendrai finansavo priemonę²³, kuria siekiama, be kita ko, padėti įgyvendinti reformas 94 mokesčių administravimo institucijose iš viso pasaulio. Į dvišales paramos biudžetui operacijas vis dažniau įtraukiama vidaus pajamų sutelkimo ir gero mokesčių srities valdymo standartų įgyvendinimo parama. Finansinė ir techninė parama išlieka labai svarbi padedant ribotų administracinių ir finansinių pajėgumų turinčioms šalims, todėl ES toliau daug investuos šioje srityje.

Be to, Komisija taip pat analizuoja galimą valstybių narių su besivystančiomis šalimis, ypač su neturtingiausiomis šalimis, pasirašytų sutarčių dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo šalutinį poveikį. Komisija parengė priemonių rinkinį²⁴, į kurį valstybės narės gali atsižvelgti derėdamosi dėl sutarčių dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo su besivystančiomis šalimis, kuriomis siekiama remti jų vidaus pajamų sutelkimą. Šalutinio poveikio klausimas išsamiai nagrinėtas Gero mokesčių srities valdymo platformoje ir per 2018 m. šiuo klausimu surengtą Komisijos ekspertų lygio seminarą. Darbas šiuo klausimu bus tęsiamas pagal naujuosius Gero mokesčių srities valdymo platformos įgaliojimus.

5a) Partnerystė ir bendradarbiavimo stiprinimas tarptautiniu lygmeniu

Prasidėjus Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo veiksnių dešimtmečiui²⁵, geras mokesčių srities valdymas tebėra pagrindinis klausimas, dėl kurio visos šalys turi imtis veiksmų. Tai taip pat atitinka politikos suderinamumo vystymosi labui principą. Todėl Komisija yra pasiryžusi dar labiau skatinti gero mokesčių srities valdymo priemones ir iniciatyvas, kuriomis didinamas vidaus pajamų sutelkimas besivystančiose ES partnerėse.

2020 m. pabaigoje Adis Abebos mokesčių iniciatyvos įgyvendinimo laikotarpis turėtų baigtis. Vis dėlto šią iniciatyvą pasirašiusios šalys sutarė pratęsti darbą, atsižvelgdamos į teigiamą poveikį, kurį šia iniciatyva galima padaryti ilgalaikiam darniam šalių vystymuisi. Komisija

²¹ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/swd-collect-more-spend-better_en.pdf

²² Konkreti Adis Abebos veiksnių darbotvarkės iniciatyva, kurios tikslas – padidinti vystymosi pagalbą mokesčių pajėgumui didinti ir skatinti politikos suderinamumą vystymosi labui. Žr. <http://www.addistaxinitiative.net/>.

²³ Mokesčių administravimo diagnostikos vertinimo priemonė (angl. TADAT).

²⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/toolbox_dtas_spill_overs_en.pdf

²⁵ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/decade-of-action/>

aktyviai padeda rengti kito Adis Abebos mokesčių iniciatyvos darbų etapo planą laikotarpiui po 2020 m. Ji įsitikinusi tuo, kad šios srities darbas turėtų visapusiškai derėti su Darnaus vystymosi tikslais ir kad reiktų paspartinti su vidaus pajamų sutelkimu susijusį darbą tarptautiniu lygmeniu.

Norėdama užtikrinti gerą mokesčių srities valdymą ir įgyvendinimą besivystančiose šalyse, ES negali veikti viena. Siekiant veiksmingai koordinuoti pagalbą ir paramą, labai svarbu tvirtai bendradarbiauti su EBPO, JT, TVF ir kitais tarptautiniais subjektais. Pavyzdžiui, integruotos nacionalinės finansavimo sistemos (INFS) – kuriose nustatoma, kaip kiekvienos šalies darnaus vystymosi strategija bus finansuojama naudojantis visais finansavimo šaltiniais (viešojo ir privačiojo sektorių, vidaus ir tarptautiniais) – būtų puikus pagrindas aptarti, kaip užtikrinti kuo tikslingesnę finansavimą. Komisija taip pat toliau ragins valstybes nares ir padės joms, kad jos galėtų teikti besivystančioms šalims ES partnerėms technines ekspertines žinias mokesčių klausimais naudodamosi tokiomis esamomis ES priemonėmis, kaip porinės veiklos vykdymas ir Techninės pagalbos ir informacijos mainų programa (TAIEX).

5b) Besivystančių šalių įtraukimas į pasaulio mokesčių sistemą

ES pastangos, kuriomis ji padeda besivystančioms šalims kovoti su mokestiniu sukčiavimu ir sutelkti vidaus pajamas, gali būti veiksmingos tik jei didelę atsakomybę prisiima patys jurisdikciją turintys subjektai. Stengiantis stiprinti gerą valdymą pasaulyje, reikia laikytis visiškai įtraukaus ir bendradarbiavimo grindžiamo visuotinio požiūrio. Todėl ES aktyviai rėmė besivystančių šalių dalyvavimą tarptautiniuose forumuose, kuriuose nustatomi standartai ir atliekami tarpusavio vertinimai.

Sudarant ES sąrašą, visos šalys ragintos prisijungti prie EBPO įtraukios mokesčių bazės erozijos ir pelno perkėlimo (BEPS) sistemos ir Pasaulinio skaidrumo ir keitimosi informacija forumo. Dalyvaudamos šiuose forumuose ir kitose organizacijos besivystančios šalys prie apskritojo stalo gali išreikšti savo nuomonę, kai nustatomi nauji visuotiniai standartai ir atliekamas tarpusavio vertinimas. Per tarptautines organizacijas ES taip pat teikė finansavimą techninei paramai, kuria besivystančioms šalims siekiama padėti įgyvendinti sutartus gero mokesčių srities valdymo standartus. Pavyzdžiui, 2019 m. Pasauliniam forumui buvo skirta 2 mln. EUR, siekiant padėti besivystančioms šalims tobulinti savo mokesčių skaidrumo priemones. Komisija toliau remia aktyvų besivystančių šalių dalyvavimą šiose organizacijose ir stengsis užtikrinti tikslingesnę paramą²⁶ ir geresnį politinį dialogą, kad paremtų jų vidaus išteklių sutelkimą.

5c) Politikos darbotvarkės išplėtimas

Bendradarbiaudama su vyriausiuoju įgaliotiniu Komisija taip pat apsvaistys galimybę į ES santykius su besivystančiomis šalimis įtraukti platesnius mokesčių prioritetus. Kai kurie politikos prioritetai nėra tiesiogiai susiję su geru mokesčių srities valdymu, bet yra labai svarbūs remiant tvaresnes, tvirtesnes ir ateities iššūkiams pasirengusias besivystančių šalių

²⁶ Komisija kartu su keliomis ES valstybėmis narėmis ir kitais tarptautiniais paramos teikėjais remia ir paprastina EBPO pasaulinių santykių ir plėtros programą. Žr. <https://www.oecd.org/ctp/tax-global/>.

mokesčių sistemas. Tai pirmiausia pasakytina apie aplinkosaugos mokesčius, skaitmeninės ekonomikos apmokestinimą ir galimas tarptautinio pelno mokesčio reformas. Šalys turėtų būti skatinamos imtis tokių veiksmų, kuriais būtų užtikrinama tvari mokesčių pertvarka, todėl ją reikia įtraukti į platesnio masto fiskalinių reformų priemonių rinkinius, kad nepadidėtų ir taip dažnai didelė nelygybė visuomenėje.

Taip pat reikia atsižvelgti į trečiųjų šalių prekybos politikos ir pajamų prioritetų sąsajas su kitomis politikos sritimis. Pavyzdžiui, besivystančioms šalims reikėtų padėti nustatyti alternatyvias tvarias mokesčines pajamas, kuriomis būtų galima kompensuoti mažėjančias pajamas iš muitų, šioms šalims geriau įsitraukus į regioninę ir tarptautinę ekonomiką, įskaitant atitinkamą tarifų sumažinimą. ES turėtų padėti besivystančioms šalims, kurios nori mažinti kliūtis įmonėms ir tarifus, nustatydamos alternatyvias tvarias pajamas ir gerindamos administracinį valdymą muitų ir apmokestinimo srityse. Šiuo tikslu būtų galima nustatyti aplinkosaugos mokesčius, daugelio kurių iš esmės sunkiau išvengti ir kuriais siekiama remti darnų vystymąsi. ES jau teikė pagalbą šiose srityse ir trečiųjų šalių prašymu toliau prisidės prie jų pastangų derinti savo teisinę aplinką su tarptautinėmis normomis joms tinkamiausiu būdu.

Komisija imtis tolesnių veiksmų atsižvelgdama į pasiūlymą dėl naujosios Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės²⁷, kuriame numatyta, kad *šalių partnerių nustatyti mokesčiai, muitai ir rinkliavos gali būti tinkami finansuoti pagal šį reglamentą.*

Imantis pirmiau nurodytų veiksmų, bus laikomasi holistinio ir įvairius sektorius apimančios politikos požiūrio, vadovaujantis politikos suderinamumo vystymosi labai principu.

6. IŠVADA

Sąžiningas apmokestinimas ir geras mokesčių srities valdymas Europos Sąjungoje ir už jos ribų išlieka pagrindiniai artimiausių metų Komisijos darbo tikslai. Šiame komunikate atsižvelgiama į Europos Parlamento, Tarybos ir pilietinės visuomenės prašymus persvarstyti ES priemones, siekiant užtikrinti tinkamą gerą valdymą, sąžiningą konkurenciją ir vienodas sąlygas bendrojoje rinkoje ir visame pasaulyje. Jame taip pat pripažįstamas svarbus mokesčių administratorių vaidmuo užtikrinant Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimą.

Šiame komunikate pasiūlytos priemonės gali padėti užtikrinti sąžiningesnį apmokestinimą Europos Sąjungoje ir kurti teisingesnę mokesčinę aplinką tarptautiniu lygmeniu. Komisija ragina Tarybą laikyti jas svarbiu politiniu prioritetu ir padėti jas įgyvendinti.

²⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM%3A2018%3A460%3AFIN>